

AMALIY MASHG‘ULOTLARDA TA’LIM BERISH TEXNOLOGIYASINI LOYIHALASHTIRISH VA REJALASHTIRISH

TDTU Yuz-jag jarrohligi kafedrası

2-kurs magistratura talabasi **Donoboyev Sh.B.**

TDTU Jamoat Salomatligi ,Sog'liqni saqlash menejmenti

va jismoniy tarbiya kafedrası assistenti

Phd **Soxibov O.M**

Ilmiy yangiligi: Amaliy mashg‘ulotlar zamonaviy ta’lim tizimida talabalarni kasbiy kompetensiyalar bilan ta’minlashning eng samarali vositasi hisoblanadi. Ular nafaqat nazariy bilimlarni mustahkamlash, balki amaliy ko‘nikmalarni rivojlantirish, muammolarni hal qilish va jamoaviy ish ko‘nikmalarini shakllantirish imkonini beradi. Bugungi kunda amaliy mashg‘ulotlarni samarali rejalashtirish va loyihalashtirish uchun **instruksional dizayn**ning tamoyillari keng qo‘llanilmoqda. Ayniqsa, **ADDIE modeli** (Analysis – Tahlil, Design – Dizayn, Development – Rivojlantirish, Implementation – Tatbiq etish, Evaluation – Baholash) mashg‘ulot jarayonini tizimli va natijaga yo‘naltirilgan qilishda samarali hisoblanadi. Ushbu tadqiqotning ilmiy yangiligi shundan iboratki, amaliy mashg‘ulotlarni loyihalash jarayoni **instruksional dizayn va texnologik xarita** bilan integratsiya qilingan, baholash jarayonida esa **formativen monitoring va refleksiya** mexanizmlari birlashtirilgan. Tadqiqotning maqsadi – amaliy mashg‘ulotlarni samarali, tizimli va natijaga yo‘naltirilgan shaklda rejalashtirish hamda talabalarning kasbiy ko‘nikmalarini oshirish imkoniyatlarini aniqlash..

Material va metodlar: Tadqiqot **nazariy va amaliy yondashuvlar kombinatsiyasi** asosida olib borildi. Tadqiqotning maqsadi – amaliy mashg‘ulotlarni tizimli va natijaga yo‘naltirilgan shaklda loyihalashtirish hamda talabalarining kasbiy ko‘nikmalarini rivojlantirishni aniqlash.

Tadqiqot obyekti va subyekti

Tadqiqot obyekti: TDTU Yuz-jag jarrohligi kafedrasida 2-kurs magistratura talabalarining amaliy mashg‘ulotlari.

Tadqiqot subyekti: Amaliy mashg‘ulotlarni loyihalash, rejalashtirish va baholash jarayoni, shuningdek, talabalarining faoliyati va kasbiy kompetensiyalari.

Tadqiqot materialli

O‘quv dasturlari va amaliy mashg‘ulotlar rejalari.

Talabalarining ish daftarlari, laboratoriya va klinik mashg‘ulot jarayonida bajarilgan topshiriqlar.

Formativen baholash natijalari va refleksiya anketalari.

Ilmiy manbalar: Bloom taksonomiyasi, Gagné o‘quv faoliyati bosqichlari, Merrillning o‘qitish tamoyillari.

Tadqiqot usullari

Tadqiqotda quyidagi ilmiy usullar qo‘llanildi:

Tahlil va umumlashtirish

Amaliy mashg‘ulotlar samaradorligi bo‘yicha mavjud ilmiy manbalarni o‘rganish.

Talabalar faoliyati va o'quv natijalari statistik ma'lumotlarini tahlil qilish.

Modellashtirish (Instruksional dizayn)

ADDIE modeli bo'yicha mashg'ulotlarni loyihalash:

Analysis (Tahlil): talabalar tayyorgarligi, bilim va ko'nikmalar darajasini aniqlash.

Design (Dizayn): mashg'ulotning bosqichlarini, metod va usullarini, baholash indikatorlarini belgilash.

Development (Rivojlantirish): mashg'ulot materiali va texnologik xaritalarni yaratish.

Implementation (Tatbiq etish): mashg'ulotlarni amaliyotga tatbiq qilish.

Evaluation (Baholash): formativen baholash va refleksiya orqali samaradorlikni aniqlash.

1. Taqqoslash

An'anaviy va texnologiyalashtirilgan mashg'ulotlar o'rtasidagi farqlarni aniqlash.

Talabalar faolligi, nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llash ko'nikmalari va baholash natijalarini solishtirish.

2. Kuzatuv va monitoring

Talabalar mashg'ulot jarayonidagi faoliyatini kuzatish.

Formativen baholash orqali xatolarni aniqlash va o'z-o'zini nazorat qilish ko'nikmalarini shakllantirish.

3. Sifatli va miqdoriy tahlil

Talabalar javoblari va topshiriqlarining sifat jihatdan tahlili.

Baholash natijalarini statistik jihatdan analiz qilish.

Tadqiqot jarayoni: Tadqiqot quyidagi bosqichlarda olib borildi:

1. Nazariy materiallar va ilmiy manbalarni o'rganish.
2. Amaliy mashg'ulotlarni loyihalash uchun texnologik xaritalarni ishlab chiqish.
3. Mashg'ulotlarni tatbiq qilish va talabalar faoliyatini kuzatish.
4. Formativen baholash va refleksiya orqali mashg'ulot samaradorligini baholash.
5. Natijalarni tahlil qilish va an'anaviy mashg'ulotlar bilan solishtirish.

Tadqiqotning asosiy yondashuvlari: **Instruksional dizayn integratsiyasi:** mashg'ulotni tizimli va natijaga yo'naltirilgan shaklda loyihalash. **Texnologik xarita qo'llash:** har bir mashg'ulot bosqichi uchun maqsadlar, faoliyat turlari, vaqt taqsimoti va baholash indikatorlarini yagona tizimga birlashtirish. **Formativen baholash + refleksiya:** o'quv jarayonini doimiy monitoring qilish va talabaning o'zini baholash ko'nikmalarini shakllantirish.

Natijalar: Maqsadlarni darajaviy belgilash o'quv natijalarining aniq va o'lchovli bo'lishini ta'minladi; mashg'ulot mazmuni va metodlari oson loyihalashtirildi.

Texnologik xarita qo'llanilganda mashg'ulot bosqichlari izchil shakllandi: maqsadlar, faoliyat turlari, vaqt taqsimoti, baholash indikatorlari yagona tizimga birlashtirildi.

Interaktiv metodlar (muammoli topshiriq, kichik guruh, simulyatsiya, loyiha) qo'llanilganda talabalar faolligi oshdi va nazariy bilimlarni amalda qo'llash ko'nikmalari sezilarli yaxshilandi.

Formativen baholash + refleksiya qo'llanilganda o'quvchi faoliyatini tahlil qilish, xatolarni bartaraf etish va o'z-o'zini nazorat qilish ko'nikmalari mustahkamlandi.

Xulosa: Amaliy mashg'ulotlarni zamonaviy texnologiyalar asosida loyihalash va rejalashtirish o'quv jarayonining samaradorligini sezilarli oshiradi. Instruksional dizayn tamoyillaridan foydalanish mashg'ulotni tizimli, natijaga yo'naltirilgan va boshqariladigan holga keltiradi. Texnologik xarita asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishda yuqori natija beradi. Baholashning moslashuvchan modeli esa o'quv jarayonining sifatini doimiy monitoring qilish imkonini yaratadi.

